

Vihreä rauhaa ja rakkautta -valtuustoryhmän valtuustoaloite maksuttomista kuukautissuojista kouluihin

Hyvinvointilautakunta 07.04.2026 § 61

Valmistelija

Sivistysjohtaja

Valtuustoaloite Lieksan kaupunginvaltuustolle 30.1.2026 Vihreä Rauhaa & Rakkautta

Maksuttomat kuukautissuojat kouluihin

Haluamme edistää lieksalaisten nuorten tyttöjen hyvinvointia. Aloitteessamme esitämme, että Lieksan kaupunki kustantaa maksuttomat kuukautishygienia tuotteet tytöille kouluissa. Heitä on Lieksassa 399 ihmistä 10–19 vuoden ikäisiä tyttöä1. Näemme tällaisen tasa- arvoa edistävän ja hyvinvointiin panostava teon vaikutuksiltaan merkittävänä.

Perustelut

1. Terveyshyödyt

Kuukautissuojien hyvä saatavuus edistää nuoren tytön terveyden hyvinvointia. Kuukautissuojien riittävä vaihtoväli on tärkeä. Kuukautissuojien maksuttomuus vaikuttaa tasa-arvotyönä.

2. Mielenterveys ja sosiaalinen hyvinvointi

Se, että kuukautissuojia on saatavilla eikä asia ole perheen taloudellisesta tilanteesta riippuvainen edesauttaa tyttöjen elämän tasa-arvoa.

3. Ennaltaehkäisevät ja taloudelliset vaikutukset

Kuukautissuojien käyttöön kuluu keskimäärin tytöiltä kuukausittain käytettävissä olevista varoista suuri osa. Työelämässä olevien nuorten osuus on ikäjakaumassa 18 ikävuotta suhteellisen pieni. Keskimäärin kuukautissuojiin kuluu liikaa euroja. Aloitteella ehkäisemme kuukautisköyhyyden kasvua Lieksassa.

4. Toteutus

Koulujen WC-tiloihin koulun siistijä laittaa myös kuukautissuojia. Niiden saatavuus on sama asia kuin WC-paperin.

Yhteenveto

Maksuton kuukautissuojien saaminen on tämän päivän viesti nuorien tasa-arvon puolesta. Se tukisi terveyttä ja elämänlaatua - sekä edistäisi pitkäjänteisesti kaupungin hyvinvointitavoitteita. Lieksan kaupungin strategian mukaisesti pidämme huolta kaikista.

Lieksassa 30.1.2026

Vihreä rauhaa ja rakkautta- valtuustoryhmä

Vastaus aloitteeseen:

Useissa kaupungeissa Suomessa ja ulkomailla on kokeiltu maksuttomien kuukautissuojien jakamista kouluissa tai muissa yleisissä tiloissa tai apteekeissa. Helsingissä kokeilu toteutettiin neljässä oppilaitoksessa vuonna 2022, Hämeenlinnassa on aloitettu vuonna 2025 kaksivuotinen kokeilu. Skotlannin toimintamallissa ilmaisia kuukautissuojia jaetaan kaikille naisille.

Lieksassa on yläkoulussa ja lukiossa on 182 tyttöä. Kuukautissiteet maksavat arviolta 9 senttiä/kpl ja tamponit 26 senttiä/kpl, ja niitä on arvioitu kuluvan 15 kpl/tyttö/kk. Yhden lukukauden kustannukset olisivat näin ollen n. 2500-7100 euroa.

Vantaalla vastaava valtuustoaloite hylättiin vuonna 2021 vedoten mm. lakiin toimeentulotuesta (1997/1412):

”Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo (1§). Lisäksi laissa määritellään, mitä toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin kuuluu. Näihin menoihin kuuluvat muun muassa ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta puhtaudesta aiheutuvat menot (7§). Henkilökohtaisesta puhtaudesta aiheutuviin menoihin voidaan katsoa lukeutuvan myös tyttöjen ja naisten kuukautissuojat, kuten voidaan myös lukea poikien ja miesten parranajovälineet tai muut henkilökohtaiset menot. Näin ollen Kela huomioi jo toimeentulon perusosassa myös kuukautisiin liittyvät menot, eikä niihin liittyviä kustannuksia korvata esimerkiksi kunnan palvelujen myöntämistä sosiaalieduista.”

Lieksan Kampuksen koulussa on unisex -wc:t, joten kuukautissuojien jakelua ei voida rajata pelkästään tyttöjen wc-tiloihin. Wc-tilojen käyttö jakelupisteinä tarkoittaisi käytännössä siistijöiden panosta kuukautissuojien jakelussa. Kuukautissuojien vapaa saatavuus wc-tiloissa voi johtaa niiden suurempaan menekkiin kuin kohderyhmän tarve todellisuudessa olisi. Kampuksella tulee ottaa myös huomioon koulutuskuntayhtymä Riverian kanta kuukautissuojien jakeluun heidän tiloissaan. Yläkoulun ja lukion terveydenhoitajalta saa ilmaisia kuukautissuojia yllättävää tarvetta varten, mutta laajempi ilmaisjakelu terveydenhoitajien organisoimana vaatisi hyvinvointialueen päätöstä asiasta.

Kuukautissuojien laaja ilmaisjakelu kouluissa siihen liittyvine hankintaprosesseineen ei kuulu siellä toimivien työntekijöiden perustehtäviin ja lisäisi asiasta vastaavien henkilöiden työmäärää kuukautissuojien hankkimisen ja jakelun myötä. Kaupungin vuosittaiset käyttötalousmenot kasvaisivat suoraan kuukautissuojien hankinnan sekä työmäärän lisääntymisen kautta. Vähävaraiset perheet ja nuoret voivat hakea toimeentulotukea, jolla voidaan kattaa myös kuukautissuojien hankinta.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta päättää antaa esittelytekstin vastauksen ja esittää sen perusteella kaupunginhallitukselle, että Lieksan kaupunki ei kustanna ja järjestä ilmaisten kuukautissuojien jakelua kouluissa.

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti antaa esittelytekstin vastauksen ja esittää sen perusteella kaupunginhallitukselle, että Lieksan kaupunki ei kustanna ja järjestä ilmaisten kuukautissuojien jakelua kouluissa.

Lisätietoja Sivistysjohtaja Jarkko Rieppo, p. 040 1044 101,
sähköposti jarkko.rieppo(at)lieksa.fi

Jakelu Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus 20.04.2026 § 110
130/00.02.00.03/2026

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että vastaus
valtuustoaloitteeseen hyväksytään ja aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Päätös Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että vastaus
valtuustoaloitteeseen hyväksytään ja aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Lisätietoja Sivistysjohtaja Jarkko Rieppo, p. 040 1044 101,
sähköposti jarkko.rieppo(at)lieksa.fi